

ایکنجی سنہ

سنجی و آتجی صابی

دَارُ الْفُنُونِ

الکلیفان کتب و کتب و کتب

تاریخی ، اجتماعی ، دینی ، فلسفی

حزیران — ۱۹۲۷

شہزادہ ہاشمی — اوقاف مطبعہ سی

۱۹۲۶

فرانسز لسائيله قونوشولان مملكتلرده (۱۹۱۴) دن

(۱۹۲۵) ه قادار دين فلسفهسى [۱]

بومقاله مه ويرديكم عنوانى هانكى معناده آلىق لازم كلديكى قيصهجه ايضاح ايتكم
ايچون عرض ايدهيم كه «دين فلسفهسى» تعبيرى آلمانيا وانكلترده اولدينى قادار فرانسده
مستعمل دكلدر . حتى بزده بو تعبير معين وتك بر معرفتهده تقابل ايتمز . بزم
بوراده ديني فلسفهسى تعبيرى قوللانمقله آكلاديغمز معنا، سادهجه ديني حادثه لرك طويى
ويا اساسلى شكللرندن برينى تفسيره تمايل ايدهن بوتون صوك تحريلرى وياخود بونلرك
احتوا ايتديكى مسئله لرك معقول برخانى ده رله يوب طويلا مقدر . بناء عليه ساحه من مثلا
دينى روحيات واجتماعيات قادار عقلى السهياتي ده احتوا ايده جكدر .

اولا بو تدقيقلرك فرانسده (۱۹۱۴) دن اولكى حالى خاطر لايه لم . عرض ايتديكم
تاريخه كانجهيه قادار ديني مسئله لرده جدل اصولى ، كرك سقولاستيك منتسبلرنده و كرك
(هه كه ل) ك اچمش اولدينى ايده آليست بردين فلسفهسى جيجيرينى تعقيب ايدنلرده دوام
ايدنيوردى ؛ يالكز بونلر چوق زماندنبرى برنجى صفة قويا بيله جك هيچ بر اثر وجوده
كتيرمه مشلردى . جهان حربندن اولكى ربع عصرده ديني مسئله نك ميدانه جيقارندينى
اك بنام فلسفى جهد ، (م . موريس بلوندهل) طرفندن يانيلمشيدن . آچيقدن آچيغه
قاتوليك اولان بومتفكر ، ديني حياتك اساسنى وجدان وحسياتدن زياده عملده كوردىكى
ايچون بوباد ، كى فلسفه سنى « عمل فلسفه سى » دستوريله افاده ايتمشدر . (۱۸۹۳) ده
يازدىنى وبالا آخره برچوق مقاله لرله تقويه ايتديكى بومشهورتلك چوق چاليشيلمش ودرين
سيسته منى بوراده برقاچ سطرله خلاصه ايده بيله جك كى دكلز يالكز شو قادار سويليه بيليرزكه

[۱] (Revue Philosophique) ك (۱۹۲۶) سنه سى (۱۱ و ۱۲) نجى نومروسنده

(F. Leroux) امضاسيله انتشار ايتمش برتديقك ترجمه سيندر . صوك اون ايكى سنه ظرفنده ديتك
خادنه ومسئله لرله دائر نشر اولونمش علمى وفلسفى اثرلر حقدنه معلومات وبردبى كى طلبه افنديلرك
حاضر لايه جقلى ماسعى به رهبرلك ايده بيله جك بركتابات وظيفه سى ده كوره بيلير . مصطفى شكيب

(پاسقال) ، دینی نه طرزده مدافعه ایتمدی ایسه بومتفکرده عینی مدافعه بی اورژینال برطرزده احیا ایتمشدر . دین حقیقده کی بوتون فلسفی مسئله لری بر طرفدن ایسته مه نك اساسلی امللری ملاحظه سی اطرافنده طوبیلامش ، دیگر طرفندن ده بؤامللری فعلی ایتمده تعقیب ایله بونلرک غیر قابل اجتناب انهمزاملرده دخی پس زنده قالدق لری نی کویستره رکه اراده مزك حادثات نظامی آشدیق و بوده بزده متعال بر آلهک مندمج بولوندیغنه دلالت ایتمدیکی بو اراده ، ازی حمله سنک یوکسکلکننده قالمق ایچون کندیسنده مندمج آلهک تأثیرینه قارش کندیسنی سربست بولوندیرمه سی لازم کلدیکی اثبات ایتمک چالیشمشدر .

بوکا تماماً بکزه یین دیگر برتلقی ده (پ. لابه رتونیهر) طرفدن « معنوی دوغما تیزم dogmatisme moral » نامی آلتنده چوق شخصی ، پک کیرکین فقط ده آز تکسینق برشکلده عرض ایتمشدر . نهایت (M. Edouard Le Roy) ک بوتمایله بدرجه به قادار یاقین دینه بیله جک صورتده یابدینی بارلاق وجسارتلی تاقی وارکه مؤلف بوراده دینی عقیده ، معجزه و آله مسئله لری نی یکی تعبیر لره وضع ایتمشدر . دینی فلسفه ، ایشیغی بوراده ده ذهنیه جیلکک مخالفی اولان برمسکلدن یعنی « حدس فلسفه سی » ندن آلمشدر . ذاتاً مؤلفده (رغسون) ک تأثیری غالب اولدینی ایچون وار قوتی روحی حیاتی درینلشدر مک ویرمشدر . بواعبارله دینه بیلیرکه (بولوندهل) ک مذهبه مخالفتدن زیاده مشابعت عرض ایدهر .

دینی حادثه لری هیئت عمومی سیله مثبت بر صورتده مطالعه ایتمک فرانسه ده چوق صوک زمانلرده باشلامشدر . نته کیم (ریبو) نک « حسیات روحیاتی » (۱۸۹۶) نده حس دینی به [۱] تخصیص ایتمش اولان فصلی مطالعه ایتمک بو خصوصده هنوز پک آز ایلریله تمش اولدیغی کویستره که کافیدر . بوتاریخدن اعتباراً دینی حادثه لرک روحیاتی چوق ترقی ایتمدی . بوراده بالخاصه (Murisier) نک کوچوک اثرندن صوکرا (م . هانری ده لاقرووا) نک [۲] مساعیسنی اشارت ایدهم . بو صوک ذات ، اوچ بویوک تاریخی شخصییتی یقیناً تدقیق ایتمک صورتیه وجوده کتیردیکی « Etudes d'histoire et de psychologie du mysticisme » (۱۹۰۸) نام اثرنده خریستیان میستیسیزمی درین بر صورتده تحلیل ایدهرک اونک معضل ومترقی انکشافی آیدینلاتدی .

[۱] طرفدن یاپیلان ترجمه سی « الهیات فاکولته سی مجموعه سی » نک « برنجی سنه » و « برنجی صایی » سنده انتشار ایتمشدر . (صحیفه ۱۲۰ - ۱۴۱)

[۲] صوربون دارالفنونی روحیات مدرسیدر . میستیسیزم ، لسان ، دین وصنعت حقیقده کی پسقولوجیک تدقیق لره معروفدر .

نهایت اجتماعیات ده دینی واقعہ لرك تدقیقانه قاتیلیمق تشبثنده بولوندى . بوراده (M. M. Hubert) ایله (موس Mauss) ك مساعیسنی وبالخاصه (دورقایم) ك ددنی حیاتك ابتدائی شكللری، (۱۹۳۲) [۱] نامنده كی اهمیتلی اثری خاطر لاتمق كافیدر. مؤلف بوراده دینی حیاتك ك ابتدائی صفحه سنی تدقیق ایدیور. بونك ایچون ده ایونم ك ابتدائی برحاله بولونان آووسترالیا و شمالی آسریقا یریلرینك توتهمیزم تسمیه ایدیلمن دینلرنی موضوع اتخاذا ایدهرك دینی هیئت عمومیه سسیله معشری حیاتك برحصولی كی كوسترتیور؛ یالکیز ك اساسلی خطرلرنی، تماماً غیر حقیقی اولماقله برابر، اولدنجه خیالی برشككده تنظیم ایدیور. بوجسارتلی تهمز كور اثرله اثبات ایدیلكدن چوق اوزاق قالمقله برابر دینی حیاتك شیمدی به قادار بودرجه صریح، كنیس و جانلی بر صورتده اورتیه قومادینی ده محققدر .

ایشنه فرانسز مضكره سنك حربدن اولكی دورده دینی مسئله لره دائر قویدینی باشلیجه ك معتبر محصولار بونلردن عبارتدر . آشاغیده بوساحده ده ایلرلره نفوذ ایتك ایچون (۱۹۱۴) دنبری یابیلان یكی جهدلری كوستره جكز .

۲

جدل اصولی جالا تماماً ترك ایدیله مشدر. (P. Garrigou-Lagrange) ، بودورده یكی فلسفی اثرلر ویرمه مشسه ده یالکیز (طوماس دا كهن) ك الهیات و فلسفه مذهبنی تعقیب ایدهركن اولجه وجوده كتیرمش اولدینی اثرلر یكیدن طبع اولونمشلردر. بونلردن كهمهنده [۲] آللهی نهایت عینیت برنسیپنه منجر اولاجق برعلیت برنسیپله اثبات ایتك صاواشیر؛ اوصورتله كه نتیجه ده یاللهی تصدیق ایتك ویا عبثی قبول ایتك شقلرندن برنی ترجیح ایله مك ایجاب ایدهر . بو نوع استدلال معاصر متفكرلرك چوغنه ضعیف كورونمكده ایسه ده (طوماس دا كهن) ، اضاقله (طومیزم) تسمیه ایدیلمن بو مذهب بعضی محیطلرده یكیدن مودا [۱] حسین جاهد بك طرفندن ایكی جلد حالنده ترجمه ایدلشدر .

[۲] « Dieu, son existence et sa nature ». Solution thomistes des Antinomies agnostiques. Paris, Beauchesne' 3e éd' 1920 Cf. عینی مؤلفك « Le sens commun, la philosophie de l'être et les formules dogmatiques » Paris Nouvelle Librairie National, 3 éd. 1922. (ایلك طبعی ۱۹۰۹ ده) .

اولدیغندن جو شعون بر طاقم سالک‌کری باش کوستر مشدر؛ بونلر آراسنده اسلوبی اک یوکسک اولانی (م . ژاق ماریتهن) در [۱].

(هه گه‌ل) عنعنه‌سی تعقیب ایدن ایده آلیست جدلیله کلنجه بونک دقته اک شایان

نمونه‌سی (ژول لانیو) در « De l'existence de Dieu » (۱۹۲۵، پارس آلقان) نامی آئنده طوبیلانان درس‌لری اخیراً شنا کردلرندن بری طرفندن طبع ایدلشدر .

اعتراف ایتلی که منحصراً تفکر اصولی بوندن دها صمیمی و دها درین بر صورتده اداره ایدیله من . مؤلفک بودرسلرنده استهداف ایتدیکی غایه آلهک موجودیتنی اثبات ایتک اولمایوب - چونکه موجودیت یالکیز محسوس شیلرک خصیصه سیدر - بلکه آلهک شأنتنی کندنی

مفکره منک فعالیتده مندرج بر پرنسیپ ماهیتده کوسترمک صورتیه واصل اولمقدر . (لانیو) ، محسوس وحقی مدرک اولاییله جک موجودیتک اوتنه سنده کی بوتون شأنتلرک پرنسیپی ، حریتک « فعل مطلق » نده ، آلهک کندنی کندیسینی بزه من الازل درج

ایتمش اولماسنده یعنی ایده آل ایله حقیقی دیدیکمز شیلرک اساسی عینیتلرینه اوطور تمق لازم کلدیکنی کوسترمکه جهد ایتمشدر . مؤلفی ، یک ماهرانه اولان جدلک بوتون قیوریملرنده

تعقیب ایده جک دکان . مؤلف ، بو مرکزی پرنسیپه وارلغک بوتون اساسی وجوهنی ربط ایتکده در . یالکیز شونی قید ایدلم که بو ذاته کوره شأنتک اک درین خصیصه‌سی اخلاقی عملده منکشف اولور ؛ بونک ایچوندر که متفکر وارلق اخلاقی عملده فردی بی

کلی‌یه فدا ایدر و بو صورتله آلهک شأنتنه اک مکمل بز یقین ایله واصل اولور . وایلیک نظرده تجریدی صوک درجه سینه کوتوره جک کی کورون بو استدلال نهایتده عمله دایانیر و بو منافیریک مسئله‌نک حقیقی حلنک بو نقطه‌ده اولدیغی نتیجه سینه واریر .

مؤلف ، (افلاطون) و (سپینوزا) بی کندیسنه استاد اتخاد ایتدیکنی اشارت ایتمه‌سینه رغماً بزاونده (قانت) و (فیخته) نک اخلاقی ادالی مطلق ایده آلزمندن طوبیلانمش

چوق تمیز و چوق شخصی بر نقل کوریبورز که مثلاً (رویس : Royce) ، آمریقادا بو نقلی دها دولغون و دها مشخص بر شکلده یابدی . برده اونوتمایلم که (لانیو) ،

(رویس) ایله همان‌هان معاصر بولونیوردی . مؤلف مذکور درس‌لرینی (۲۸۹۲-۱۸۹۳) سنه سنده تقریر ایتمشدر . صوک زمانلرده بعض مؤلفلرده جدل ذوقی یکیدن ظهور ایتکله

[۱] « ذکایه دائر تأمللر : Reflexions sur l'intelligence » (نوومل لیبره‌ری ناسیونال

۱۹۲۴) نام اثری بالخاصه شایان دقتدر .

برابر دین مسئله‌سندن بو طرزده بحث ایتنه‌نک الیوم چوق کیمسه‌لری تطمین ایده‌جک برماهیتده اولماسی شبهه‌لیدر. بونکله برابر (لانیو) نک میدانه قویدینی فکرلر نولولمقدن چوق اوزا قدرلر. بر طرفدن عملک متافیزیک اهمیتی حقیقده کی اصراری (بلونده) دوده واردی. یالکنز اصول و تطبیق‌انده آرالنده صوک درجده اختلاف اولدینی محققدر. دیگر طرفدن ذهنده تماماً مندرج برآله قبول ایتک طرزنده کی ایده آلیست تاقی، معاصرلرمزک برچوقلری طرفدن حالاقبول ایدلش کورونمکده در. مثلاً (بروشویغ) [۱] ک غیر شخصی سپریتو آلیزمی، نه صورتله اولورسه اولسون فردی بر الوهیته معارضدر. عینی تلقی؛ اسمی (شارتیه) اولدینی حالده (آهن) امضاسنی آتان و (لانیو) نک اسکی شا کردی و حرارتلی تقدیرکاری بولنان طاتلی اسلوبلی متفکرده کورولور.

بو ذات دینی واقعه‌لرک مشخص تفسیرلرینه یاناشه‌رق مساعیسنی «Propos sur le Christianisme» [۲] عنوانی آلتنده طوبلامشدر. بو کوچوک کتاب قادر خلاصه‌سی مشکل برشی یوقدر؛ چونکه هر پارچه‌سی، حتی هر جمله‌سی، مفکره‌نی یکی برنیش ایله تنیه ایدر. یالکنز حاکم تمایللرندن برقاچی اشارت اولنه بیلیر. (آهن)، دینی وبالخاصه خرستیانی، ذهن بشرک تاریخنه ربط ایدر. اونجه ذهن بشر برلرندن اولدجه فرقلی اولان شو ایکی عاملک متمادی تأثیرله قابل ایضاحدر: احتراصلرک جلوه‌سی، مفکره‌نک جهدی. عینی زمانده دینلرک ناتورالیست یعنی موسم بایراملری، رقصار، مراسم، بوطلو معبدلر آیده‌لرکی جسمانی بر منشأدن کلدکارنده اصرار ایدر. آیین و مناسک دیدیکمز شیلر بونلردن دوغمش و افسانه‌دن اولدرلر. چوق کچمه‌دن بو اشارتله ملاحظه و تأمل انضمام ایدر. مشرک‌لرک اسطوره‌لری بورادن کایر و جهان نظامنی افاده ایده‌لر. بوقدیم الهیاتلرده عقلک ایلك چالیشمه‌لری کوروله بیلیر. قاتولیکک، نک و روحانی بر آله فکری و یرمک، انسانلری هب قاردهش طایتمق و ایمانه اهمیت و یرمک سایه‌سنده دینه قطعی برترقی تأمین ایتدی. (آهن)، خرستیانلق عقیده‌لرینک تاملنده، تثلیث عقیده‌سی‌ده داخل اولدینی حالده، نه‌کی حقیقتلر بولونه بیله‌جکنی کوسترمکدن خوشلانیر. یالکنز بونلری چوق جرأتله و تحریف ایده‌رک ترتیب ایدر. (هه‌کل) ده کورولدیکی کی بونده‌ده آکلامق، دائماً حدی آشمق اولور. کلیسانک کتیردیکی کلی یعنی جهانشمول

[۱] «طبیعت و حریت : Nature et Liberté» پارس. نه‌میل فلاماریون ۱۹۲۱

[۲] پارس. ف. ریدر، ۱۹۲۴.

فکر ، زمانم زده کلیسا خارچنده مرعیدر و آرتق بر طرفدن هر شئیك وفاق و آهنگنی تحقیق ایتدیره و بزه موقعی کشف ایتدیرمکنده یکانه رهبر اولان بر علم، دیگر طرفدن ده ینه ایمان ، اما بوسفر اعتقادلردن قورتولش و حقیقی ماهیته رجوع ایدرک « اراده ایله ایله اولاجق شیلره » توجه ایتش بر ایمان واردر . بو ایمان، منحصرأ بشریدر . (آلهن) ، کائناتک باغرنده کیزی بر اراده یوقدر دیدیکی ایچون (نه بیکور) ی مدح ایدر و بوقطه ده ماته ریالیستلردن آریلایه رق آچیقجه : « انساندن باشقه سنه طایمق یاسا قدر » دیر (صفحه ۶۹) .

خلاصه (لانیو) نك معقلری ، استادلرینك ذهنیه جیلک و ثومانیزم استقامتمنده کی بر یارچه مهم تفکر نی باشقه بر نك ایله تبارز ایتدیردیله . (آلهن) ه قابل قیاس اولان و کنیش بر خلقه حقیقه فلسفی بر تفکرله خطاب ایدن ، یالکیز تماماً فرقلی بر روح طاشیدان و حتی بستون مخالف نتیجه لره واران (نوتردام دوبازی) کلیسا سنك واعظی (پ . پیهر سانسون) ك « l'Inquiétude Humaine » [۱] نامیله نشر ایتدیگی موعظه لری بو میانده ذکر ایدیله جك ائرلردندر . بوراده اساس فلسفه (پاسقال) دن آلینوب (م . بلوندهل) ك و دهها چوق (پ . لابه رتونیهر) ك تفکر شمیسه سنه اویدورولاریق توسیع ایدلمشدر . بونکله برابر بویکی بویوك دین واعظی آرینه کندیسنه خاص بر یاقیجلیق و هیجان ویریجی بر صمیمیت درج ایتمشدر . بوتون جهان انسانلغنك حضور سزلق ایچنده بولوندیغنده اصرار ایدر ؟ و بونك سینی جذری اولان ضعف مزله غیر محدود اولان احتیاجلر من و جبلتمزده کی نابعیت احتیاجیله نام بر صورتده آزاد اولمق احتیاجمز ، اولدیغمز ایله اولمق ایسته دیکمز آراسنده موجود اولان ضدیتده کورور . بو صورتله قدر من مسئله سنی بوتون وسعتیله وضع ایدر و صوکره سه پتیکار ضرزنده هیچ بر شیئه اینانمه مقله بو بادرده دن قورتولونه مایه جغنی و بونی متعاقب دینی اعتقاددن باشقه بر شیله تطمین ایدیجی بر حل چاره سی بولونه مایه جغنی اجتماعی تشکیلات ، دین و فلسفه نك کفایت سز لکلرینی اشارت ایتك صورتیله کوستریر . بو صوك تحلیل بالخاصه شایان دقتدر ؟ چونکه (سپینوزا) نك مونیزمیله (ره نویه) نك پلورالیزمی دین فلسفه سنده ایکی اساس وضعیت کی کوستره نك بونلرک بزّه حقیقی بر قورتولوش ویره میه جکلرینی صیره سی کلدکجه تأیید ایدر . بو بویوك واعظه کوره اوزله دیکمز نامتناهی نی قازانه بیلمك ایچون قیسه جق ،

فقط انسانك جان اوينه ايشلهين تعبيرلرله افاده ايدلش اولان مېنى اېملى اېچمزدن دويوب
 ايستمك وبونى قبوله حاضر لامقدن باشقه چاره يوقدر .
 اليوم فرانسه ده دينى فلسفه نك الك جانلى شكلارى ، بشرك حضور سز لنگك تعميقنه مستند
 يرفوق الطبعه جيلك ايله مفكره نك طلبرينه مستند اولان وبر (بروشويغ) ، بر (شارتبه)
 طرفدن چوق مختلف اسلوبلرده مدافعه ايدلن ايدو آلزم موندستدر . مودا حالنده احيا
 ايدلنك ايستنه ن طوميزم ايسه چوق كيمسه لرى جذب ايمه مكده در . الحاصل الك عصرى
 تفكرده حالا (باسقال) و (سپينوزا) قارشىلاشمقده درلر . برنجيسى رومانيتك ليريزم ايله روح
 مديرلرينك تجربهلرينه مترافق ، ايكنجيسنده ايسه (فانت) ك ايدو آلزمنه و آرزوچوق بشريت
 ديننه توجه ايدلش بولونيلور . كورولور كه بونلر همان صرف فلسفه منطقه لرنده جولان
 ايديلورلر . شيمدى بوساحه يي ترك ايدو رك دينى واقعه لرك مثبت تدقيقلرينه استناد
 ايدن معاصر متفكرلرك نلر دوشوندكلرينى كوره لم .

٣

صوك اون ايكي سنه نك تام معناسيه دينى اجتماعيات ساحه سنده وجوده كتيرديكى
 مساعى وبالخاصه تركيبي ماهيته اولانلرى پك آذرر . ايرلانده نك ملي قهرمانى اولان
 (عزير پاتريق) ي تدقيق ايدن (م. قزانوسكى) نك بو بابده كى اثر [١] نى ذكر
 ايدم . مؤلف ، (عزير پاتريق) ك افسانه سنده استناد ايدو رك بونده اولان ايرلاندا نك
 اسكى خرسيتيانلنگك ياراتديني دينى بر دستان كورويور ؛ صوكراده بو مثالك يارديميله
 قهرمانلره يايلان آيين ايله بعضى اجتماعى بنه لرك ائموذجلى آراسنده بر مناسبت چيقارمه
 چاباليور . (Robert Hertz) ك « سافل جمعيتلرده ذنوب و كفارت ذنوب le Péché »
 « et l'Expiation dans les sociétés inferieur » ناميله يازمغه تشبث ايتديكى تدقيق چوق دها
 مهم اولاجقدى ؛ فقط پك مستعد اولان بوكنج اجتماعياتنجى اثرينى بئيرمه دن حربه تولدى .
 يالكز (هرچ) ك بواثره يازديني مدخل [٢] نشر ايدلدى . (هرچ) بوراده خرسيتيانلقده
 ذنوب و كفارت ذنوب و قوفلرينك هنوز تنوير ايدلمه ديكنى و بونلرك تكوتنى ايدنلا تمق
 اچون نه تنولوژى به مراجعت ايمك لازم كلديكنى چوق قوتلى بر صورتده ميدانه قويدى .

[١] Le Culte des Héros et ses Conditions sociales. Patrik, héros national de l'Irland, Alcan. 1919.

[٢] Revue de l'Histoire des Religions. juillet-octobre 1922 P: 5-54.

چوق شکر که (م. موس)، حربده تولن بو آرقداشنگ بر اقدینی نوطلری آراق اتری (هرچ) که مقصدی داتره سنده یازمفی درعهده ایتش بولونیور وحق یاقینده نشر ایدیه جگنی بیلدیریور. شونی ده علاوه ایدیه که دینی واقعلرک تفسیری بوندن بویه. (لهوی برول) که دها شیمیدن قلاسیک اولش «ابتدائی ذهنیت: La Mentalité primitive» [۱] نامنده کی اترینی حسابیه آلمغه مجبوردر؛ مؤلف، بوراده ابتدائی ذهنیتک فارق صقتک «اساساً میستیک» اولدیغنی بوتون وسعتیه میدانه چیقاریور و کوستریور که ابتدائی تفکر بوتون محسوس حادثه لری کیزلی قونلرک برظاهری کبی تصور ایدیور.

بعضی مورخلرک مساعیلری تام معناسیله اجتماعی مساعیه یاقلاشه بیلیر. نته کیم: (M, P, L. Couchoud) ک «عیسانک سری: Mystère de Jesus» [۲] نام هنرلی رساله سی، میتولوجیک مدهاسنی آندر برلیاقتله تکرار آله آراق عیسانک تاریخی بر شخصیت کبی ملاحظه ایدیه بوب «میسیتیک بر معشری تجربه» عقینده معشری روحک بر محصولی یعنی خرسیتیان وجدانک یاواش باواش وجوده کتیردیکی بر وارلق کبی نظر دفته آلیمه سنی مدافعه ایدیور.

هله (م. آفره دولووازی) [۳] نک مساعیسی بالخاصه ذکره شایاندر. «قران حقنده تاریخی بر تجربه: L'Essai historique sur le Sacrifice» [۴] نامنده کی اتری چوق جالب دقتدره ایچنده جانلی بر ترکیبه خادم اولان کنیش معلومات واردر؛ بو اعتبارله اجتماعی اخیلری شدتیه علاقه دار ایدیه بیلیر. بوراده لایق اولدینی کبی تدقیق ایدیه میه جگنندن دها چوق دین حقنده کی بوتون فکریلرینک بر مشهری اولان «دین: La Religion» [۵] نام اتری اوزرنده توائف ایدیه جگیز.

(لووازی)، هم چوق ساده، هم ده چوق شخصی اولان بو اثریه کرک تاریخ و کرک معاصر جمعیتلری مشاهده یه مستند اولارق دینک «انسانی معناسنی» چیقارمق ایسته مشدر. جهانک

[۱] (پارس) ده، آلقان کتبخانه سنده، ۹۲۲. بو اثر، مؤلف (۱۸۹۰) ده نشر ایدیکی «سافل جمعیتلرده ذهنی افعولر» نامنده کی اثره ذیلدر.

[۲] Paris' Rieder' 1624

[۳] قوللهژ دو فرانسده مدرس اولان بو ذات الیوم فرانسه نک اک مشهور مفسرلرینددر. بوتون اثرلری دینه حائذ اولوب پک چوقدر.

[۴] Strasbourg. istra. 1924

[۵] پارس، تمیل نورری. (۱۹۱۷)، ایکنجی طبعی (۱۹۲۴) ده اولوب خیلی تعدیله ایدلشدز.

تحوالاتی و بوتون دینی عقیده لرك قوجامشلقنی تصدیق ایتمکه بر ابردینده ابدی بر جوهر اولدیغنه قانعدر. اوکا کوره دینک اساسنی تشکیل ایدن شی بشری تساند دو یغوسی، بشریته قارشنی اولان وظیفه من حسیدر. ایلک دینلرده بوحس هنوز مبهم بر حالده اولوب محسوس و کیزلی مضاعف بر طاقم قوتلره اعتقاد حالنده در؛ بو اعتقاد تاریخک آقیشنده مهادیاً صافلاشهرق زمانزده هر درلو متافیزیک نظریه دن قورتولمش بر حالده کندینی عرض ایتمکه در. بونکله برابر مؤلف، دینی حسک «سری: میستیک» خصیصه سی اوزرنده اصرار ایده لرك بونک دائماً محفوظ اولدیغنی و اویله ده قالا جغنی سویله مکده در. یالکنز بوراده میستیکی تلقی مخصوصنده آمایوب عقله قابل ارجاع اولمایان وار لغمزک بر استعدادی کبی کورمکده در. دینی تکاملک ایلک عاملی دائماً ایمان اولمشدر؛ ایمان ایسه اساساً بر زمره و یا جمعیتک استقبانه اعتماد ایتک حسیدر. جمعیتلر مزک باشند آشاغنی تحوله اوغراماسندن متولد اولان قاجینیلماز بحران، ایوم خرسنتیان اعتقاد لرینی آلوب کورتورمشدر. بونلرک برینه عقلک سلطنتی دکل، یکی بر ایمان، بشریت ایمانی کله لیدر. (م. لووازی)، بشریتی « دائماً مضطرب، دائماً ٹولن و دائماً یکیدن دیریلن حقیقی و ابدی مسیح (صحیفه ۳۶۷) » کبی تعبیر لره تجیل ایدیور.

(م. لووازی) نک دین فارشیدنده کی وضعیتنده فوق الطیعه جیلق (سورناتورالیزم) و راسیونالیزمه قارشنی عینی خصومت اولدیغنی کورولیور. بعض جهتلرده آچقندن آچیغه (دورقایم) « یا قلاشیور که: هر ایکسی ده بشری جمعیتی دینک هم منشأی، هم ده حقیقی موضوعی باقمده و دینده کی متعالیتی بر طرفه براقهرق کچمش دینلردن ابدی بر نوع حقیقت آیرمقده متفقد لر. یالکنز (م. لووازی)، (دورقایم) دن هم ده ایده آلیست، هم ده ده ذهنیه جیلک مخالفیدر. چونکه ساده جه سوسیولوژیک اولان دین نظریه سنده مندیج اولان ایهامدن یعنی جمعیتله دینی عینی شی کورمکدن مجتنب کورونمکده در.

(م. لووازی) یه کوره دینک موضوعی، حالی جمعیت اولمایوب ایده آل انسانیت در. (صحیفه ۳۷۱ باقیکنز) معنوی حیاتمز یالکنز معشری وجدانک تضییقندن عبارت اولمایوب چوق ده اتمیز و دریندر. مؤلفک دین حقنده کی نظریه سی افاده ایتک لازم کلسه. بونی شیمدی یه قادر یا بیلمش الک جذری بر اخلاقیلیق moralisme اولارق توصیف ایده بیلیرز. اخلاق و دینک مشترک جوهری اولارق کوستردیکی وظیفه حسنی (قانت) کبی سرت. آ کلامقله برابر یالکنز اوننی بتون متافیزیک و عقلجیلقندن آیریور. اونجه وظیفه حسنی الهیات مجموعی صابی ۵

شخصی هیچ بر مکافات امیدى بسله مکسزین بشریتک خدمته کندییزی ویرمه
سوق ایدن معنوی برپانسیاق کیدر . بو تلقینک اصلانته دیه‌جک اولمادینی کبی عصری
شعورک بعض تمایلریلده هم آهنکدر . یالکز یایلان شی عجا دینی واقعه‌نک صادق
بر تفسیریمیدر؟ اعتراف ایتلی که (م. لووازی) ، برهانلرنده (دورقایم) دن چوق دها
آز اهماکار اولمدر . بوسیدن (دین) حقیقه‌کی آری ، کندی ایمانک مغرورانه بر
تقریری وتاریخی کوزل اجمالله بر تزیینی کبی قالیور . چونکه مؤلف ، کندیسنه خاص
اولان بوایمانک نام معناسیله دین تسمیه‌سنه لایق وموضوع دینلرک جوهرینه تماماً مطابق
اولدیغنی اثبات ایتیمور .

نیته کیم بو تنقیدی دیگر رمورخ تأیید ایتمکده در : (جنوره‌نک) هند حرشیاتی
عالملرندن (م. پهل اولترامار M. Paul Oltramars) نام مورخک « دین ومعنوی حیات
La Religion et la vie de l'Esprit » [۱] نامیله نشر ایتدیکی اثر (م. لووازی) نک
تلقیسنه مخالفدر . بوذات اولاشوسؤالی صورویور: دین معنوی حیاتک الزم بر شرطیمیدر؟
تدقیقلرنک نتیجه‌سنده ویردیکی جواب آچیقجه منفی اولویور . (م. لووازی) کبی ساده‌جه
بشری بر « نه‌تیک : اخلاق » مدافعه ایتمکه برابر دینک خصوصیتنه اوندن دها صیقی
وتام بر صورتده حرمت ودینی شویله تعریف ایدیور : « کندیلرینه ایملک یاخود
کونولک یایمق قابلیتلی توجیه اولونمش غیر محسوس اشیا وموجودات قارشیسنده انسانک
حرمت ، آرزو وقورقو حسلرینه ترجمان اولان اعتقاد وعمللرنک هیئت مجموعه‌سیدر . «
(صحیفه ۱۹۶-۱۹۷) . دین ، دائماً متعال برشأیته اعتقادی تضمن ایدر . مؤلف بومدعاسنی
اثبات ایتک ایچون اولدقجه معضل دلیلله باش وورویور . دینک اجتماعی و فردی
وجهلرینی صیره‌سیله ملاحظه ایدرک صوکنجینک اهمیتنی تبارز ایتدیریور . معنوی حیاته
ایتدیکی خدمتلیر یاننده یابدینی مضرتلری ده کوستیریور . ومنحصراً بشری اولان منشأنده
اصرار ایدرک « دینی تجربه‌لر » بزى معتقدک روحندن باشقه برشأیتدن خبردار ایتمز ،
دیور . دینک چوق کره خیرکار اولقله برابر بعضاً مضرتلی اولدیغنی فقط اصلاً الزم
اولمادیغنی کوسترمکه چالیشیور . معنوی حیاتک ایملک مرپسی دین اولدیغنی تسلیم ایتمکه
برابر بونک دیگر واسطه‌لرله اله ایدیه‌میه‌جک بر نعمت کتیرمدیکنی علاوه ایتدکدن
صوکرک نتیجه‌ده آرتق اوندن واز کچه بیسه‌جکمزى ومفکوره‌لری موجود حیاتده

آرایاییله جکمزى آکلامق ایستینور . ایشته بر مدعا که (پ . سانسون) ک مدعاسنه طبان طبانه ضد . یالکز دعواسنک استنادا یتدیکی دلیللری سرعته کچه‌سی وقناعتی سور وکیه جک صورتده اوزر لرنده تحلیلی بر توقفده بولونمامسی اثرینک باشلیجه قصورینی تشکیل ایدیور .

۲

دینی روحیاته عاند مساعی به کله م . صوک سنه لرده بو وادیده انتشار ایتمش اک ده‌رلی طویلی اثر ، (م . هانری دولاقروا : M. Henri Delacroix) نک « دین و ایمان : La Religion et la Foi » [۱] نامنده کی اُریدر . بوراده ایمانک باشلیجه شکللریله بونلره ملحق حاللر هم بینه‌لری ، هم‌ده تکامللری نقطه نظرندن اصول دائره‌سندده و تفصیلاً بحث ایدلمشدر . اثر بالخاصه طوبیلا دینی دینی واقعه‌لرک مبذولتی بونلره خاص ذهنی حاللرک تحلیلی و نهایت عرص ایدیلن تفسیرلر اعتباریله شایان دقتدر . مؤلف اثرده تاریخ ایله روحیاتی بر برینه ظهیر یابه‌رق هر ایکی طرفی اک مسعود بر طرزده زکیکینشدینور . تدقیق ایتدیکی حادثه‌لرک معضلیتی شدتله دویدیغی اظهار و بر طرفی ایضاحلره فارشی استکراهی احساس ایدره‌ک آفاقی قالمغه اعتنا ایدیور و عینی زمانده اُرده بروحدت کورولیور . ده‌ا ابتداده باشلیجه اوج ایمان نمودجی تفریق ایدیور : سلطه ایمانی ، اعتماد ایمانی ، محاکمه ایمانی . یالکز بونلردن هیچ بریسنک بویله مجرد وخالص بر حالده بولونما یوب حقیقتده هر اوچنک‌ده دائماً مختلف نسبتلرده بر لکده بولوندقلرینی سویلیور . دینی حیات ، یالکز حس صرفک محصولی اولمایوب اجتماعی مؤسسه و حس و عقلک تأثیرلیله وجوده کلشدر . دینلرک اساسنده بشرک آرزولریله برابر قدرنی یا خود معشری تحت الشعور هیجانلرده وارددر . بو قوتلر آرزو ایتدکاری شیلری تحقق ایتدیرمک ایچون ایمان یاراتیرلر و بو شیلره متعال بر صورت ویرلر . یالکز بو تأثری حاللر تام اولمق ایچون کندیلرینه تفکرک یعنی قوت یا خود علتلرک آفاقی بر نظام اوزره اولدقلری اعتقادینک انضمامی لازمدر . دیگر طرفدن بو آرزو و اعتقادلر بوتون بر « مراسم مذهبی منظومه‌سی : Système de rites » احیا ایدره و ایمانک اک درین شکللرنده بیله بر اهمیت محافظه ایدنه « آیین : cutle » ک مبدائی اولورلر . تاریخه باقیلرسه اولاً اسطوره : Mythe و بالآخره عقیده : dogme هپ بو ایلك مراسم مذهبی دن چیقمقده در . بوراده تفکر مداخله ایدره‌ک اولاً غیر

شخصی یعنی منتشر بر حالده اولان دینی قوت و قوف ابتدائیسندن کیندکجه انفرادیلهشن آلهلر استخراج ایتدکدن صوکرانهایت آنونیم اولان الهی بر نامتاهیه قادر کیده ر . یاشامش ایمانی، عقیدوی دستورلرک تعقیب ایتمه‌سی بو ایمانک کندیسنی طائیمه‌سی و حقیقته ایتنا ایتمه‌سی احتیاجندن ایلمی کلکده در . عقیده‌نک سر mystère اولمازدن اول بر ایضاح موضوعی حالنده معضل نظریات فکریه‌یی انکشاف ایتدیرمه‌سی ونهایت کلها سلطه‌سنک آرایه کیروب ایضاح ایدیه‌مه‌ین عقیده‌یی بر سر یاپه‌رق محافظه ایدیجی بر ترکیب کبی تقدیس ایتمه‌یی بو سیدندر .

(م . دولاقروا) بزه ایمانک مختلف عناصرینی و بونلر آره‌سنده کی معضل مناسبتلری چوق ایجه و بسیلی تحلیللرله کوسترمکله برابر دینک قیمتی حقتده بر شی سوبله مکدن فارغ اولویور . یالکز اونجه ذهن بشرک عمومی قانونلرله قابل ایضاح اولان و برچوق غلط ادراکلری احتوا ایتدیکنده شبه اولمایان بر « یارایجی ایمان » وارد ر . دینی ایمانه تفکرک قاریش‌دیغنده بول بول اصرار ایتکله برابر ایمان ایله عقل آراسنده مطلق بر فرق اولدیغی کوسترمکده متایلدر . نته کیم « عقلک کندیسنده بولونان ایمان، ایمان دکل، عقلدر . » (صحیفه ۱۲) دیور . ایشته خیلی معمالی بر ایجاز ایچنده مسئله‌یی غریب بر صورتده حل ایدن بر دستور ۱ فقط دقت ایدیلیرسه بوراده ادعاسنی حقلی چیقارمغه اک آز طاسه ایدن بر نوع تهز قارشیسنده اولدیغمزی کوروروز . آ کلاشیلورکه مؤلف ممکن اولدیغی قادر بسیقولوژیک بر نقطه نظرده قالمق ایستور . یالکز مسئله‌یی حل ایتمه‌سه بیله موضوعنک سوروکله دیکی نه بیسته مولوژیک و متافیزیک مسئله‌لری ده وضوح ایله اورته‌یه قویسه‌یدی عجباً روحیاتی آریجه بر وضوح و مثبت بر قوت قازانمش اولمازمیدی ؟

صوک سئلرده بالخاصه انکشاف ایتش اولان میستیک تجربهنک روحیاتی حقتده عینی سؤاللر دها شدتله خاطرله کلیر . بوراده ده (م . دولاقروا) کبی منحصر آ بسیقولوژیک تحلیللرله اکتفا ایدیه بیله جکفی ظن ایدنلر وارد ر . اولا بونلره باقلم . (م . ماقسیم دومونتوراند : M. Maxime de Montmorand) بو طرزله سلوک ایتشلرک کوزل بر بر نمونه سیدر . « اورتودوکس قاتولیک میستیکلرک روحیاتی » [۱] نام آرنده بوزمره‌یه

[۱] « LA psychologie des mystiques catholiques orthodox » ، آلقان کیشخانه‌سی

۱۹۲۰ . بوراده (M. Y. Second) ک « دعا : La prière » نام آرنیک ایکنجی طبعی‌ده ذکر ایدلم . بو اثر اولا (۱۹۱۱) دها طبع ایدلشدر . ایکنجی طبعی (۱۹۲۰) ده

منسوب اولان میستیکلرک خصوصیتلری ، زهد اصوللری ، « حادثه لری » و « حاللری » صریح و واضح بر طرزده تصویر و تصنیف ایدلمشدر . یالکز واقع لریک تفسیری پک قیصه بر اقلیمشدر . مؤلف بو حاللره دائر دیگر روحیاتیلرک تکلیف ایتمش اولدقلری ایضاحلری بالخاصه مناقشه ایتدکن صوکره بو بایده ساده جه « مرضیات : پاتولوژی » ه مستند اولان نظریه لریک کفایتسزلکنی کوسترییور . و میستیک اولان « حادثه لری » ی الهامک بسیقوولوژیک خالته ربط ایدیور ؛ یالکز بو صوکره تعیرک نه بی استیقا ایتدیکنی پک ایضاح ایتور . میستیک جذبیه کلنجه بونک اوریزینال بر حال اولدیغنده مصدرر . عینی زمانده غیر شعوری بر حادثه اولدیغنده متمایل اولمقله برابر اونده معرفته فائق بر ادراک طرزلی اولدیغنی قبول ایتمکن امتناع ایدیور . الحاصل (م . دوموتوران) بزه میستیک تجربه نیک تعمیق ایدلمش بر تحلیلی کوسترمکن زیاده میستیسیزم تدقیقاتنده بولونه جقلره الیریشلی بر کلیات ویریور .

میستیسیزمی بسیقوآنالیز ضیاسی آلتنده تفسیر ایتمک ایلک تجربه لری فرانسه ده دکل اسویچرده یایلمشدر . جنوره دارالفنونی روحیات پروفسوری اولوب ایوم وفات ایتمش بولونان (فلورنوا : Flournoy) ، « یکی میستیک : mystique moderne » [۱] نامیه نشر ایتدیکی بر تدقیقه یکی بر میستیک کندی تودیعاتی اعانه سیله غایت اهتمامی بر تحلیل یامشدر . یالکز بو بایده وجوده کتیردیکی نظریه طاسلاق حالنده وساده جه بو حالک ایضاحنه قابل تطبیقدر . فضله اولارق مؤلفک کوستردیکی صبرلی و نافذ تحلیل چوق شایان دقتدر . تدقیقک بوتون قیمتی بو نقطه ده در . بسیقوآنالیزمی میستیسیزمک تفسیرینه ده اکنیش بر صورتده تطبیق ایدن (م . فردیناند مورل) ک « Essai sur l'intr-overtion mystique » [۲] نام اریدر . مؤلف بوراده مشهور بسیقوآنالیزجیلردن (یونغ) ک Introvertion تسمیه ایتدیکی حادثه نیک بویوک میستیکلرده کی تجلیسنی آلقان کتبخانه سنده انتشار ایتشدر . آرالزنده کی بعض فصلار ویکی عنوانر قونمسی و بر جوق طیلر یایلمه سیدر .

[۱] دینی روحیات ایچون کوزل بر وثیقه در . جنوره ده روحیاتچی (قلاباره د) ک علمی نظارتی آلتنده انتشار ایدن « Archives de Psychologie » مجموعهنسک (۱۵) جلدنده (۱۹۱۵) (صحیفه ۲۲۴) . کذا بایکز : جلدک (۳۳۸-۳۵۳) صحیفه لرینه . بوراده (م . دولاقروا) بو یکی میستیک تاریخک بویوک میستیکلریله شایان دقت بر صورتده مقایسه ایدیور .

[۲] جنوره دارالفنوننده یایلمش بر ته زدر ، طابعی : Kundig ، ۲۹۲۸ .

کوستریور . [بو حادنه ، شعورك خارجي شأیندن آریله رق کندی درونی عالمنک فعالیتنه قاتلانوب قاپانمه سیدر] . مؤلفه کوره بو حالک اساسنده بر « نارسسیزم » یعنی « کندینه سودالانمق » حالی واردر . میستیک قادینلرده ایسه بر « Antérotisme » حاکمدر . هند واسکندریه میستیکلرنده (یونغ) ک (Introversion) تسمیه ایتدیکی حال پک آجیق و باذدر . « اورتودوقس » دینلن میستیکلرده مشترک اولان عنصر ، جنسیت حیاتلرنده کی انطباقسزلقدردر . بو انطباقسزلق اولنرک دقلرنی خارجي شأینتلر عالمندن آلاق حیات ذهنیه نک غیر مشعور قطبلرینه سور و کله مشدر . کورولور که بوراده میستیک تجربه نک نجسسی جالب بر تفسیری یاپیلور . یالکز اعتراف ایتلی که بو تفسیر هم بر آز عندی ، همده سطحی کورونور . بسیقو آنالیزک بو مظلم حیات روحیه منطقهنه برضیا کتیرمه سی محتملدر ؛ شو قادار وار که تحلیلی ده آز ابتدائی مفهوم لر اعانه سیله یاماسی شرطدر . (فلورنووا) افراطدر جهده مختصر اولان تفسیر لر لیه بو خصوصده باشقه جه ایجه بر تنور وعد ایتمکده ایدی .

مستیک تجربه حقدنه صرف بسیقولوژیک بر نقطه نظر دن اک مکمل نظریه ینه (م . دولاقروا) نککی اولور . (۱۹۰۸) ده (Etudes) لرنده میستیک انکشافک مرحله لرینی ، قسماً تحت الشعورله و قسماً شعورك درونی برده ترمینیزمنک قانونلرینه تابع اولارق تصویر ایدیور . (ویلیام جهیمس) ، میستیکلرده تحت الشعور منقل بر فعالیتده بولونقله برابر ذکانه ده آریجه قونترولی اولدیغی و بو صورته بونلرده کی شخصیتک مترقی بر صورته انکشاف ایتدیکنی کوستریور . صوک یازیلرنده [۱] میستیک جذبیه نک یکی بر تحلیلی یاییور : جذبیه نک اساسنده لیریزم ، یا خود موسیقی بی دوغورتان انجذاب عاشقانه ایله قرابتدار غیر معین بر نوع خلوص عاشقانه بولندیغی و فضل اولارق بوکا آله حقدنه نا محدود و غیر قابل تعریف سه کولاسیونلردن نشأت ایدن متافیزیک بر شه مانک انضمام ایتدیکنی کوستریور . بو صورته میستیک تجربه ، آرتق روحیاتچی به ساده جه بر حدس کی کورونمیوب کاشناک عمده سیله عینلشمک جهدی ایچنده سوق اولونان بر آدامک ذهنی و تأثری ماده لرله یایدیغی پک معضل بر ترکیب کی کلکده در . روحیات

[۱] باقیکنز : « دین و ایمان » نام اثرینک جلد ۲ . فصل ۱ . کذا یکن صحیفه ده (آرشیو دو بسیقولوژی) ده انتشار ایتدیکنی ذکر ایتدیکنز مقاله سنه . نهایت (M. Baruzi) نک « Bulletin de la Société française de Philosophie » ده انتشار ایدن تهزی مناسبه یازدیغی ملاحظه لرله باقیکنز . مایس - حزران ۱۲۹۵ . صحیفه ۳۳-۴۲ .

بو صورتله میستیک تجربه‌نک «درین بر صورتده بشری اولان خصیصه‌سنی» کو ستریبورسه‌ده اوتولوژیک قیمتی حقیقه برشی سویلیه‌میور .

اخیراً بر مدقق بو تجربه‌نک امتیازلی بر مثال اعانه‌سیله یالکز یسقولوژیک ماهیتی تنویره یلته نمکله قالمایه رق کندی تعیری وجهله «قیمت عرفانیه valeur noétique» سنیده تنویر اتمک ایسته‌مشدر. ایشته (م. ژان باروزی : M. Jean Baruzi) بو نقطه‌نظره کوره Saint Jean de la Croix حقیقه عالمانه و نفوذلی قوجامان بر تدقیق وجوده کتیریبور [۱]. اترده کی تحلیللرک کوزه‌لککنی و معلوماتک زنگینلککنی نه قادار مدح ایتمسه ک آزدر. بزم اترده کوردیکمز باشلیجه اساس نقطه‌لر شونلردر : (م. باروزی) یه کوره میستیک تجربه ، هیچ بر تجربه یه قابل ارجاع اولمایان بر ابتکاریلکه مالکدر؛ کندیسنه مخصوص «کشفلر» احتوا ایدر؛ تاریخک الجالریله مربوط بولوندینی دینی شکلدن مستقل اولوب روح و اشیانک یکی بر مناسبتنه ترجماندر . بوتوز چوق ابتکاری اولقله برابر - محررینکده تصدیق ایتدیکی وجهله - هنوز اثباته محتاجدر .

دیگر بر قسم مؤلفلرده میستیک تجربه‌نی اساسلی بر صورتده تفسیر ایچون بونی بشری معرفتک عمومی شرطلریله مناسبتدار بولوندور مق ضرورتی بالخاصه کو ستریمک ایسته‌مشلردر . بونلرک بری (پ. ژوزف ماره‌شال : P. Josephe Maréchal)، دیکری (م. موریس بولندهل) در . یالکز عینی هدفه اولدقجه فرقلی استقامتلرده کیتمشلردر . بر نحییق «میستیکلرک روحیاتی اوزرنده تدقیقلر» [۱] نام اترنده میستیک جذبهنک بعضی روحلره تجلی ایدن بر عنایت الهیه اثری اولدیقی وجود مطهرک حقیقی بر حدسنی تشکیل ایتدیکی ادعا اتمکده‌در. بو ادعاسنی تأیید اتمک اوزره بالذات میستیکلرک شهادتلرینی وبالخاصه ذکای بشرک عمومی بر روحیاتی استجلاب ایدیور . بو ذاته کوره بشر ذکاسنک بوتون مطالبنده کو ستریدیکی صفت فارقه ، وارانی اثبات اتمک و وحدتی یاقالامق احتیاجیدر . بو احتیاج محسوسانه و کثرته متعلق اولان طبیعی معرفت زمیننده تام بر طمانیت تأمین ایده‌مدیکندن روحمز بودرین احتیاج واشتیاقنی آنجق بر قدرت خارجیه‌نک اعانه‌سیله وجود مطلقک ذهنی بر حدسنه واردینی زمان تطمین ایده‌بیلیر . میستیک جذبهنک معرفتی ساده‌جه ذکانک بر قوتی اولبابوب بوکا عنایت الهیه‌ده انضمام

[۱] «Etudes sur la Psychologie des Mystiques» . پارس ، آلتان . ۱۹۲۴ . بو

جلد (۱۹۰۸-۱۹۰۹) و ۱۹۱۲ سنه‌لرنده انتشار اتمش اولان مقاله‌لری احتوا ایدر .

ایتمشدر ؛ یالکنز بوجذبه ذکادن آیری بر استقامت و حرکتده اولمایوب اونک اساسی حرکتک بر تمادیسیدر .

(م. بلوندهل) ه کلینجه بو ذاتده میستیک جذبه‌یی باشقه‌جه معضل و باشقه‌جه

اوریزبنال بر معرفت نظریه‌سنه ابتنا ایندیریور . «Le Procès de l'intelligence» [۱]

نام اثره یازدینی شایان دقت بر بندده میستیک معرفت حقیقده مهم بر تهز عرض ایدیور .

بو تهزه کوزه ذکامن، «وقوفی معرفت : *Connaissance notionnelle*» ک ماوراسنده

«حقیقی بر معرفت : *une Connaissance réele*» یاخود «طبیعتله همحال اولاجق بر

معرفت» تشکیل وانکشاف ایندیرمهکه مستعددر . وارلنک خصوصی وکلی بوتون هویتی

تصاحبه تمایل ایدن بو طرزده مشخص بر معرفت ، بزنی باشقه‌لریله یکوجود برحاله

رعشه‌لندیرمهکه کوتورور ویاواش یاواش خودکاملقدن قورتاران بر حرث معنوی‌یی

انکشاف ایندیرمک دیگر وارلقرله فعلاً هم آهنگ قیله‌جق طبیعی بر علاقه :

affinité استنادایددر . ایمدی بوتون حرکت وحس اقتدارلمزک یاردیمی ایسته‌ین

بومعرفت ، راسیونهل و آفاقی بر خصیصه‌یده صاحب اولاجنی ایچون میستیک ایله

بشری حیات آراسنده بر شیرازه تشکیل ایددر . (م. بلوندهل) بو تهزنی بعضی

منقدرله وبالخاصه (م. ماریتن : *M. Maritain*) ه قارشى مدافعه ایتمکدهدر . حقیقی

معرفت ، بزنی شأیت تامه ایله مناسببتدار قیلارسه‌ده بو مناسبتمز دائماً ناقص بر طرزده

اولور . حقیقی معرفت ، بزنی وارلنک عمده ومبدأیله یکوجود یایمغه تمایل ایسه‌ده الله

کندیسنی تماماً یاقالاندیره‌جق بر موضوع دکلددر . میستیک ادراک، عقلک حله‌مقتدر اولمقسزین

وضع ایندیکی مسئله‌له حقیقه‌اً تطمینکار یکانه جوانی کتیرر . معلومدرکه بشری معرفت

بوتون شکلرندده اتنهائی بر بوشلق براقیر . یالکنز میستیک مراقبه‌سی درکه بو بوشلنی

دولدورور . میستیک حیات ، حیاتمزک علی‌العاده شکلریله غیر متجانس وبولردن هیچ

برینه قابل ارجاع اولماق‌له برابر بولرله اتصالدن خالی دکلددر . «مستیک ادراک» معرفت

واقعا لمزک هدف‌لری استقامتمنده بر تمادیدر .» (صحیفه ۴۴) بومعرفت، بشری معرفت‌له اولچوله‌میه‌جک

[۱] بو اثر (۱۹۲۲) ده شو ذاتلر طرفندن یازیلشدر : پ. آرشامبول : *P. Archambult*

پ. که‌ماشلینغ : *P. gemachling* ، م. بریسان : *M. Brilliant* ، ل. روی : *L. Ruy* و م.

بلوندهل : *M. Blondelle* . طابیی *Gay Bloud* در . بوتدیقلر اولا « یکی کون : *la Nouvele*

Journée » نام مجموعه‌ده مقاله‌لر حالنده انتشار ایتمشدر . (م. بلوندهل) ، بوراده (سهن اوکوستانه) ،

« پاسقال) و (نومان) ی ، انکشاف ایندیردیکی تلقینک باشلیجه مدافعلری اولارق کوستریور .

بر عنایت ربانیه در ؟ بویه اولمله برابر اک یوسک شکلرنده دخی عقلدن تجرد ایشم دکلدر. بشری مفکوره نك تام بر تحقیقیدر وحتی تام معناسیله فلسفی و «روح کالی» در (صفحه ۶۲) . ایشته (م. بلوندهل) ك عرض ایتدیگمز اُردمه مندج اولان تدقیقنده «میسٹیک ندر ؟» سؤالنه قارشى مدافعه ایتدیكى تهزك اساس فکری بونلدر .

دینی حادثه لرك بسیقولوژیلری بوصورتله تعمیق ایدیلنجه بونلرك تفسیرلری ، دینك منحصرأ فلسفی تدقیقندن دها آز اختلافله مساعد اولمایور ؟ فقط هیچ اولمازسه تفکر مزی، یا قالانمسی بلاشبه کوچ اولمله برابر جوهرلری زنکین واقعه لره توجیه ایتك محسناتی حائر بولونیور . دینی واقعه لرك چوق زماندنبری یا قلاشیلمايان دیگر بر طاقی واردرکه بوده چوقملنگ دینی حسلریدر . اخیرأ ایکی پروتستان مؤلف بوموضوعه استفاده لی بر صورتده یاناشدیلر . بونلردن بری (م. هانری قلاویه M. Henri Clavier) در. «چوقوقده آله فکری L' Idée de Dieu chez l' Enfant» [۱] نامیله مشاهده لره دولو بر اُرنشر ایشدر. دیگرى (م. پیهر بووه : M. Pierre Bovet) نك اولوب «دینی حس وچوق روحیاتی : Le sentiment religieux et la Psychologie de l'Enfant» [۲] نامیله انشار ایشدر . بوراده ده موضوع عینی در ؛ یالکنز تماماً شخصی بر تحلیلدر . مؤلف چوجنگ ابوینه قارشى دویدینی «پرستش» ده حس دینیک ایلک انودجی اولدیغنی کوسترمک ایستیور (صفحه ۴۶) و بو آنا بابا محبتك ابویندن آله ناصیل انتقال ایتدیگنی بك مراق ایدیه جك بر طرزده تصویر ایتدکن صوکر صاغیر چوجقلرده بو حالک طبیی شکلنك مشاهده اولونه جغنی سویلیور . فضله اولارق چوجنگ آله حقنده اکثریا غریب تصورلری اوله سنه رغماً كرك میسٹیک و كرك اخلاقی زمینده «بعضاً تعجب ایدیه جك درجه ده یوسك ودرین» تجربه لره صاحب اولدیغنی علاوه ایدیور . (صفحه ۹۳) .

[۱] مونتوبان سربست پروتستان الهیات فاکولته سنده مدافعه ایدلش بر ته زدر (۱۹۱۳) . ایکنجی طبیی نوظلر و ذیلارله زنکینلشدیرلشدر . طابعی : پارسن . Fischbacher ، ۱۹۲۶ . عینی مؤلف ، عینی طابده «أبدی حیاتك تجربه سی : L' Expérience de la Vie éternelle» نامیله بر اُتر نسر ایتدیرمشدر . (۱۹۲۳) ؛ مؤلف بوراده مکمل شکلنی حضرت عیسه ساده بولدینی بر «شخصیتی میسٹیزم» ایله بوقیل بر تجربه ووصول امکان و حقیقتنی تأیید ایتك اداسنده در ، بومهم تهز چوق سطحی بر طاقم دلیلارله مدافعه ایدلشدر . [۲] . نوشاتل وپارس . طابع : دولاشور-وینستله ، ۱۹۲۵ .

نہایت دینی روحیاتک تماماً یکی بر ساحہ سندم چالیسلیوریورکہ بودہ (م . راٹول آلیہ : M Raoul Allier) نک « غیر مدنی اقوامدہ اھتدا روحیاتی » [۱] ندہ کورولیوریورہ پروتستان میسیونرلرینک متقبہ لرینہ مستندا اولان بو اثر یک یکی انتشار ایتدیکی ایچون تحلیل ایدیلہ مہ مشدر .

۵

کورولیوریورکہ حربک آرایہ کیرمہ سنہ رغماً بو قادر جق قیصہ بر زمان ظرفندہ فرانسه ، سویچرہ و بلجیقادہ دینی حادثہ لرہ عائد واقع اولان نشریات اھمال اولونہ بیلہ جبک کی دکلدہر . شاید بو بابدہ دھا خصوصی بر طاقم آثار و مساعی پی دہ علاوہ ایتسہ یکدک بیکون خیلی قاباریزدی . بو میانہ (آلہر ہوتن : Albert Houtin) ک میستیک بر اھبہ نک بیو جغرافیسی تثبیت ابدن « بویوک بر میستیک قادین : Une grande mystique » [۲] اثریلہ « دین محار بہ لرینک اتماسندن زمانمزہ قادر فرانسدہ کی حس دینی ادبیاتی تاریخی : Histoire litteraire du sentiment religieux en France depuis la fin des guerres de religion jusqu'à nos jours نامی آلتندہ (م . ہازی برہ مون : M, Henri Bremond) ک نشر ایتدیکی اثر یک مہمدر . [۳] بو قیصہ دورہ اٹناسندہ دینی علملرہ عائد ہیچ اولمازسہ درت عدد یکی مجموعہ تأسس ایتمشدر . بونلردن ایکینسی زھدی و میستیک مسئلہ لرہ تخصیص ایدیلمشدر . [۴] بو وادیدہ « خرسیتیانلق :

[۱] ایکی جلد . طابع : بابو ، ۱۹۲۵ و ۱۹۲۶

[۲] « Solesmes » راھبہ لرندن مادام بروہرک بیو جغرافیسدہر (۱۸۴۵ - ۱۹۰۹) دہ

باشمشدر . طابع : آلفان ، ۱۹۲۵ .

[۳] آلتی جلدک بر اژدر . طابعلری Bloud و Gay در (۱۹۱۶ دن ۱۹۲۲) یہ قادر انتشار ایتمشدر . بو اثرہ مشابہ اولارق (پ . پوررا : P. pourrat) نک « خرسیتیان معنوی : La spritualité chretienne » اثری دہ واردر . (۳) جلددر . (۱۹۱۸ ، ۱۹۲۱ ، ۱۹۲۵) سنہ لرندہ انتشار ایتشلردر .

[۴] زھدی و میستیک مسئلہ لرہ تخصیص ایدیلن مجموعہ لر شونلردر : (۱۹۲۰) دہ تأسس

ابدن « زھدی و میستیک مجموعہ : Revue d'Ascétique et de Mystique » ، (۱۹۱۹) دہ تأسس ابدن « زھدی و میستیک حیات معنویہ : La vie sprituelle ascétique et mystique » . بونلردن برنجیسی ایکنجیسندن دھا فلسفیدر ؛ اھتہاملی مقالہ و تنقیدلری حاویدر . دیگر ایکی مجموعہ سترازبورغ دارالفتونہ مرہبوطدر . بونلردن برنجیسی پروتستان الہیات فاکولتہ سی طرفندن (۱۹۲۰) دہ تأسس ایدلشدر . بو مجموعہ ک آدی : تاریخ و فلسفہ دینہ مجموعہ سی :

Christianisme [۱]، « یودائیزم : Judaïsme » [۲] و « خریستیان مخالفی استنادلر : les Maîtres de la Pensée antichretienne » [۳] کی نشریات قولله کیسونلرینک موفقیاتلری کنددی وادیلرندہ عینی درجہده معنیداردرلر . بو دورده قوتلی واوریزینال فلسفہ دینیه اثرلری انتشارایده مشدر . صوک اون ایکی سنهده کی نشریات ، ترکیبی اولمقدن زیاده تحلیلیدر . محتملدرکه بو دوره برحاضرلق فاصلہسی اولسون . بو صیرهده تام معناسیلہ فلسفی اولارلق انتشار ایتدیکنی ذکر ایتدیکنمز برقاچ اثرده تعمیمی وطاسلاق ماهیتندہدر . فرانسهده دینی و میسٹیک تجربہلرہ ، دیگر تجربہلرہ قابل ارجاع اولامایه جوق بر قیمت و برہ نلر نادردر . (م . لوازی) ایله (م . باروزی) بو خصوصده ایلك پیشوالردن اولدیلر . برنجیسی سوسیولوژیک تہزہ تمایل ؛ دیگرکی ده ایده آلیستدر ؛ وایکیسی ده اورتودوقسلغک هیچ بر نوعہ التحاق طرفداری دکلدلرلر .

بکا قالیرسه بو دورده کی فرانسیز اثرلرینک محتوالردن زیاده یابدقاری حاضرلق قیمتیدر . بو نشریات ، دینی واقعہلرہ کوستریلن علمی علاقہنک آرتدیق کوستریدیکی کی ترکیبی مهم اثرلرک عرفہسندہ اولدیغمزہ ایناندرہ جوق علامتلی ده طاشیمقدہدر . (م . موس M, Mauss) ک بو خصوصده کی وعدینی قیدایتدیکنمز کی شریک مساعیلرینک دینی اجتماعاتہ نرہده ایسه یکی بر حیات قازاندرہ جقلرینہده اعتماد ایدیورز . (م . لهوی برول) ، بزہ ابتدائی ذہنیتلری چوق کوزل تصویر ایتشدی [۴] ؛ بو ذہنیتک تکونتی تشریح ایده جک متمم بر اثرلہ مساعیسی تماملامایه جقمی ؛ دینی روحیاتہ کانجه بوده ثباتہ ذکر چوق کوزل بر بول طوتمشدر . (پ . مارہشال) ک تدقیقلرینک

« Revue d' Histoire et de Philosophie religieuse » در . دیگرکی قانولیک السہات فاکولتہسی پروفیسورلری طرفندن (۱۹۲۱) ده تأسیس ایدلشدر . آدی : « دین علملری مجموعہسی : Revue des sciences religieuses » در . بو مجموعہلرک ایکیسی ده چوق مهمدر . بونلر آراسندہ عمل فلسفہسنہ طرفدار اولان قانولیکلرک ناشر افکاری اولان « بی کون : La Nouvelle journée » مجموعہسی ده (۱۹۱۹) ده تأسیس ایدہرک (۱۹۲۴) ده برینی بی کونک دفترلی : « Cahiers de la Nouvelle journée » نہ ترک ایتشدر .

[۱] طالبی : Rieder

[۲] » »

[۳] « Edition du Siècle » ده

[۴] منطق مدرسی خلیل نعمہ اللہ ک طرفندن « ادبیات فاکولتہسی مجموعہسی » نده ترجمہ ایدیلکہ باشلانمشدر .

مابعدینی (م . پیه‌رژانه) نك «ضجرتدن جذبه‌یه : De l'Angoisse à l'Extase» [۱] نامیه حاضر لامقده اولدینی اثری صبرسنزلقه بکلوروز . نهایت تام فلسفی ساحده‌ده اڭ قوتلی متفکرلر هنوز صوك سوزلری سوبله‌مه‌مشلردر . (م . بلوندهل) ، یاقنده « تفکر : la Pensée » ، « وجود : l'Être » ، « خرسیتیان روحی : l'Esprit chrétien » ناملری آلتنده اوچ اثر نشر ایده‌جکئی بیلدیریور . برغسونه خلف اولدینی قولله‌ژ دوفرانسه صوك سنلرده دینی مسئلهلر حقنده شایان دقت قونفرانسیر ویرمه‌ک باشلایان (م . لوروی : M , Le Roy) ، بونلرله بزه کندی فلسفه‌سی ده‌ا مکمل بر صورتده عرض ایتش اولیور . (م . لابه‌رتونیه‌ر) ک اون اوچ سنه‌ک برسکوت ایچنده ترکیب ایتدیکی مساعی نشره موفق اوله‌سی یعنی ایدیوروز . دیگر طرفدن (م . برونشویق) دن تماس صورتیه کچدیکی دینی مسئله‌لرک درین تدقیقلری بکلوروز .

بوتون بو تدقیقلر کوستریورکه یكدیکرینه غیر قابل ارجاع اختلافلر قارشیننده‌یز : چونکه دین موضوعی دیگر هر هانکی بر موضوعدن ده‌ا چوق شخصی عامللردن متأثر اولیور و بونی بر طرف ایتمه‌ک هنوز ممکن اولسادینی ده کورولیور . حتی بو مقاله‌نک قارئلری آراسنده کیم بیلیر قاچ کیشی نیم تقدیر ایتدیکم اثرلرک بر چوغندن حظ ایتمه‌مشدر؟ بونکله برابر مختلف متفکرلرک کندی قناعلری کرک معارض مذهبلرک و کرک قابل مشاهده واقعه‌لرک پیش تدقیقلرینه عرض ایتدکلری ده محققدر . بن‌ده مقاله‌می چوق کنیش طوتدم . بر آرایه کتیرله‌میه‌جک کبی کورون اثرلری بر برینه یاقلاشدیردم . فقط قباحت بنده دکل ؛ چونکه بو اثرلرک هپسی عینی موضوعی تدقیق ایدیورلر . هر موضوعده اولدینی کبی بوراده‌ده اختصاص دائره‌سنده چالیشمق مجبوریتیه مؤلفلر عینی موضوعک بر جزئه صاریلشلردر . یالکنز بو صاریلش و بو باده کی نظریه‌لرک بر لرلندن قطعی حدودلره آیریلاملری لازمدر؛ چونکه دینی واقعه‌لرک مثبت تدقیقلرله دینک فلسفه‌سی ایرکیچ بر لرله تالاقی ایتمه‌ک مجبوردرلر . بونلردن هانکیسی بر پارچه‌دها تعمیق ایدیلسه متافیزیک مسئله ایله همه‌حال قارشیلشه‌جقدر . بونک ایچون کرک دین فلسفه‌جیلری و کرک دین علم‌جیلری بر لرلندن استفاده ایتمک لزومی اهل ایده‌منزلر . الحاصل تاریخ ، روحیات و اجتماعیاتک دین واقعه‌لری حقنده کی مطالعه‌لری ، حیات

[۱] بو اثرک بر فضلی « Journal de Psychologie normale et pathologique »

نام مجموعه‌نک (۱۵) مایس و (۱۵) حزیران نسخه‌لنده انتشار ایتشدر (۱۹۲۵) .

معنویہ نك مجموع اقتضا و طلب لریه یوز یوزه کلنكه دائمًا محتاج و مجبور در لر ؛ بونك نتیجه سنده متفكر لرك اك جسور شخصی تفسیر لری طبیعتیه آرایه کیره جکدر . الویررکه بو تفسیر لرده جزم و یقینه واصل اولوق اندیشه سی حاکم بولونسون .

نوط . — بو مقاله ده ذکر ایتمکده تصور ایتدیکم مهم براری قید ایتمه مه مساعده ایدیکنز : « دینلرک مقایسه لی تدقیقی : L'Etude comparée des religions » [۱] نامی آئنده ایکی بویوک جلد دن عبارت اولان بو اثرک مؤلفی ، (پ . پینارد دولا بولای : P. Pinard de la Boullay) در .

